

Kortfattet forklaring av nedbetalingskreditt - forbruker

Du er i ferd med å inngå en avtale om nedbetalingskreditt, eller gjeldsbrevlån som det gjerne het før. Det vil kunne ha stor betydning for økonomien din i mange år framover. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt" (SEF-opplysninger). Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart - vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du undertegner.

Hva slags kreditt

Nedbetalingskreditt passer best når du trenger et bestemt beløp og til store anskaffelser, for eksempel kjøp av bolig eller bil. Dersom du har behov for løpende kreditt som kan svinge litt fra måned til måned, for eksempel for å jevne ut store utlegg som kommer med ujevne mellomrom, kan en avtale om personlig kreditt (lønnskontokreditt eller såkalt "personlig kassekreditt") ofte være en bedre løsning. En annen mulighet er såkalt rammekreditt med pant i bolig, der du uten nærmere formaliteter kan trekke på kreditten igjen innenfor den avtalte kredittrammen.

Det koster å ta opp kreditt, både i form av renter og etableringsgebyr mv. Er det tale om mindre beløp, bør du vurdere om du i stedet bør spare på forhånd for å finansiere behovet helt eller delvis.

Effektiv rente

I SEF-opplysningene finner du *effektiv rente*. Denne omfatter i prinsippet alle kostnader ved kreditten, og beregnes på samme måte av alle kredittgivere. Effektiv rente er derfor et godt hjelpemiddel dersom du har fått tilbud fra flere banker og skal vurdere hvem du vil inngå kredittavtale med.

Annuitetslån og serielån

I tillegg til renter må du selvsagt nedbetale selve kredittbeløpet ved avdrag. Som regel bruker bankene såkalt *annuitetslån*, og gjerne ved månedlige terminer. Med terminbeløp menes summen av avdrag, renter og omkostninger, kort sagt: Det du skal betale til banken hver måned. Ved et annuitetslån er terminbeløpene like store i hele kredittens løpetid, forutsatt at renten er uendret. I og med at lånet er størst i starten, før du har nedbetalt noe særlig, vil renten utgjøre en større andel av terminbeløpet da. Etter hvert vil lånet og renten i kroner bli mindre, og avdraget utgjøre en større andel av hvert terminbeløp.

Alternativet er et såkalt serielån, der *avdraget* hver måned er like stort. I tillegg kommer renter og omkostninger. Da lånet er størst i starten, og derved også rentebeløpet, vil de månedlige terminene være størst til å begynne med og så bli mindre etter hvert.

Fordelen ved annuitetslån er at terminbeløpet i starten er lavere, sammenlignet med et serielån med samme løpetid. Ulempen er at lånet nedbetales langsommere i starten. Forutsatt uendret rentesats, vil du derfor betale mer i renter i sum ved et annuitetslån. Snakk med banken om hvilket system som passer best for deg.

Husk at lånet må betales tilbake

I kredittavtalen finner du hvor stort terminbeløpet er, dvs. hvor mye du skal betale hver termin - vanligvis hver måned. Dette må du sammenholde med økonomien din. Du må være klar over at dersom du hittil stort sett har brukt det du har tjent hver måned, må du redusere forbruket for å kunne betale lånterminene. Du må også ta høyde for at lånerenten

kan gå opp. Så galt kan også skje at du blir syk eller mister jobben. Denne risikoen må du veie mot ønsket om å kunne gjøre nå det du planlegger.

Angrerett

I de fleste tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Men det koster - du må betale renter for den tiden du har utnyttet kreditten, og for eksempel tingslysingsgebyr vil du ikke få tilbake. Underskriv derfor ikke kredittavtalen uten at du har tenkt nøye gjennom at du vil ha den.

Du kan når som helst velge å nedbetale lånet helt eller delvis, dersom du ser deg best tjent med det. Også dette er en form for "angrerett". Ved slik førtidig tilbakebetaling betaler du renter for det utnyttede lånet bare fram til du har tilbakebetalt det. Du får imidlertid ikke tilbake bankens gebyrer eller andre omkostninger. Unntak gjelder for fastrentelån, som forklart nedenfor.

Renteendringer

Lånet løper ofte over mange år, og bankens kostnader til innlån vil som regel endre seg. Derfor har banken rett etter avtalen til å endre lånerenten din.

Det vanlige er å avtale *flytende rente*. Da vil banken kunne endre renten til enhver tid, vanligvis med seks ukers varsel til deg dersom renten går opp. Eller du kan avtale *fastrente* for eksempel fem eller ti år. Da kan banken ikke sette opp renten i denne perioden. Ulempen ved fastrente er at dersom det alminnelige rentenivået faller, vil du ikke få glede av lavere rente før fastrenteperioden er over. Og hvis du ønsker å innfri lånet i fastrenteperioden, og rentenivået da er lavere enn ved starten av perioden, må du betale banken en rentetapsersättning. Fastrente passer derfor best som en slags forsikringsordning, dersom du ikke vil tåle særlig høyere rente enn dagens når du tar opp lånet.

En helt ny ordning, som noen banker tilbyr, er renteendring ved såkalt *referanserente*. Lånerenten din kan f. eks. knyttes til Norges Banks styringsrente, med tillegg av en margin. Setter Norges Bank opp styringsrenten, vil også lånerenten din gå opp straks og uten varsel. Går styringsrenten ned, settes lånerenten ned på samme måte. En annen type referanserente kalles NIBOR, og er den renten som bankene baserer seg på når de låner seg imellom.

Førtidig forfall

I visse tilfeller har banken rett til å bringe lånet til førtidig forfall, dvs. kreve at lånet tilbakebetales i sin helhet etter et kort varsel. Det gjelder f.eks. dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs e.l. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, f.eks. til å stille ny sikkerhet.

Hva skjer ved uforutsette hendelser

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å betale lånetermine dine. Svært ofte klarer en å finne løsninger bare en snakker sammen, f.eks. en avtale om at du kan hoppe over noen terminer mot at løpetiden for lånet forlenges.

Dersom du misligholder lånet, vil banken beregne forsinkelsesrente av terminen etter forfallsdag. Forsinkelsesrenten er fastsatt i offentlig forskrift, og er i praksis mye høyere enn den avtalte lånerenten for nedbetalingskreditt i bank. Dersom misligholdet er vesentlig, f.eks. at flere låneterminer ikke betales, har banken rett til å si opp hele lånet. Da vil forsinkelsesrenten regnes av hele lånet. I tillegg til forsinkelsesrente kommer gebyrer etter inkassolovens regler.

Ved mislighold av lånet risikerer du at banken krever salg av eventuelt pant du eller andre har stillet som sikkerhet. Banken kan også kreve betaling av eventuelle kausjonister.

Selv om pant selges, og kausjonister betaler, kan det være at det ikke dekker hele lånet ditt. Slik restgjeld vil du fortsatt være ansvarlig for. Og kausjonister, og de som har stilt pant for lånet ditt (såkalte realkausjonister) vil kunne kreve regress av deg, dvs. at du må erstatte dem det tapet de har lidd.

Husk også at mislighold av lån kan føre til betalingsanmerkninger. Slike anmerkninger har også andre, framtidige kredittgivere tilgang til. Det vil kunne gjøre det vanskeligere for deg å få lån senere.

Dette er en kortfattet og forenklet orientering. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen. Ta kontakt med oss i banken dersom det er noe du vil ha forklart nærmere.

Til gjennomsyn